

AZ ÚT

Folyóirat a lelkipásztori és nevelői munka számára

XI. ÉVFOLYAM

Alapította

1929

10. SZÁM

RAVASZ LÁSZLÓ

DECEMBER

TARTALOM:

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Az Ige tükrében. Nincsen semmitek, minden a tietek.

(Horváth J)

Tudomány és Világnézet. Hogyan maradhat a lelkipásztor theologus? (Dávid Gyula).

Irodalom. „Az Úr csodásan működik”. (Hegy A.) Dr. Tavasz

S.: A dial. theol. Dr. Imre L.: Isten és az emberi lélek.

Dr. Tavasz S.: A kijelentés feltétele alatt (Dávid Gyula)

Monatsblätter f. d. ev. R. U. (I. L.)

Vasárnapi Iskola. Allandó melléklet.

SZERKESZTIK ÉS KIADJÁK:

Dr. IMRE LAJOS

Dr. TAVASZ SÁNDOR

Megjelenik:

július és aug. kivételével
minden hónapban.

Felelős szerkesztő:

Dr. IMRE LAJOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Cluj-Kolozsvár, C. Victoriei 38.

Előfizetési ára:

Egész évre 250 Lei

Egyes szám ára . . . 25 Lei

Külföldre mellékleteivel együtt
440 Lei.

MAKKAI SÁNDOR

A mi úfunk

elmélgkedések, beszédek, előadások, temetési beszédek, cikkek.

Ára 200 lei.

Kapható az Ifjú Erdély iratterjesztésében.

Élő könyvek 10. sz.

A bibliaköri vezérfonal második évi anyaga:

Az Úr csodásan működik

52 bibliaórai anyag.
Bibliakörök, összejövetelek, igehirdetés számára.

Ára 16 lei.

Élő könyvek 12. sz.

László Dezső:

Bethlen Gáborkeresztlyén élete

A nagy fejedelem lelkiéletének kérdéseit világítja meg alapos forrástanulmányok alapján.

Ára 10 lei.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

December 1-én jelenik meg

Már most megrendelhető:

Élő könyvek 11. szám.

Itt az Isten köztünk

Útmutatás a Biblia naponkénti olvasásához naptárral, az 1930. évre. — A mult évi útmutató 750 példányban fogyott el.

Ára 25 Lei lesz.

Dolgozatok a ref. theol. tudomány köréből:

1. Dr. Gőnczy Lajos: A református kultusz. Ára 20 lei.
2. Dr. Tavaszgy Sándor: A kijelentés feltétele alatt. Ára 40 lei.
3. Dr. Imre Lajos: Isten és az emberi lélek. Ára 20 lei.
4. Dr. Tavaszgy Sándor: A dialektikai théologia. Ára 30 lei.

Kaphatók az „Ifjú Erdély” iratterjesztésében.

AZ IGE TÜKRÉBEN.

Nincsen semmitek s minden a tiétek.

„Nincsen semmittek, mert nem kéritek.”

Jakab 4:2.

Elevenebben talán sohasem éreztük a szegénységet, mint ma. Mennyi a koldus, hányszor érezzük mi is annak magunkat, mennyiszor van ajkunkon ez a szó: nincs. Nincs pénz, nincs munka, nincs föld, nincs kenyér, nincs ruha — s aztán a lelkiek: nincs béke, nincs szeretet, nincs isentéfelelem, nincs igazság, nincs jövő, nincs remény. A hívek azt sóhajtják: nincs termés, a pap, hogy: nincs hit. Mindenkinél van miről panaszkodni s minden nap új szükségét hoz. Az újságok állandó panaszrovatot nyitottak s ha nem tudod, miről beszélj, a legidegenebb emberrel is közös témád lesz, csak panaszkodj szegénységről. És ezt az egész mai világot amikor jellemezni akarnám, nem mondhatnék rá találóbbat ennél: panaszos világ.

Nincsen semmitek... mennyire talál ránk, testi-lelki koldusokra, az aposztoles szava. De még ennél a nagy szegénységnél is szomorúbb, hogy miért vagyunk ilyen koldusok. Nem a háború miatt, nem azért, mert nem vagyunk keresztények, nem azért, mert rosszak a viszonyok vagy rosszak az emberek, akik közt élünk, hanem azért, amiért az apostol mondja: „nincsen semmitek, mert nem kéritek.” Baj, hogy nincs pénzünk, baj, hogy nincs hitünk — de a legnagyobb baj, hogy nincsen imádságunk. Éppen az, hogy nincsen semmink, mutatja, hogy nincs imánk se. Mert ha igaz az, hogy ha nem kérjük, semmink sincsen, az is igaz, hogy mindenünk lenne, ha kérnők.

De nincs. A mindennapi kenyérről nem beszélek, mert az csak megvan, ha szükösen is. De azokban, amiket csak azoknak ad Isten, akik kérik: szelídségben, alázatosságban, megbocsátásban, szeretetben, hitben, önmegtagadásban, szolgálatban — medőbbentően szegények vagyunk. És nem is lesz, míg nem kérjük. Hasztalan gyűjt, kinek az Isten nem ad, hasztalan dolgozik, akitől megvonatott az áldás: hiába gyűjtünk mi is, nem leszünk gazdagok, nem fogy ki a panaszokból a szánk, hiába iparkodunk jobbak lenni: nem leszünk alázatosabbak, szelídebbek, nem lesz több a szeretetünk, nem lesz erősebb a hitünk; verhetjük magunkat, böjtölhetünk, nem leszünk önmegtagadók akkor s felemészthetjük magunkat, mégse leszünk Isten szolgái — ha nem imádkozunk, ha nem kérjük a szelídséget, az alázatosságot, a szeretetet, a hitet, a szolgálatra kész

szívet Istentől. Ha nem imádkozunk, azt is elveszítjük, amink van.

Akarsz-e meggazdagodni? Tanulj meg imádkozni. „Aki kér, mind kap.“ Mindened lesz, ha imádkozol. Isten akarja így. Mert aki „tulajdon Fiának nem kedvezett, hanem őt áldozatul adta értünk, mimódon ne ajándékozna nekünk mindent?“ Csak kérjük Tőle. Ugy-e milyen egyszerű, milyen könnyű a meggazdagodás, sőt a legnagyobb kincsnek, az üdvösségnek megszerzése is? Valóban könnyebb, mint annyi pénzt szerezni, amennyivel végre betelünk, mint mindent előteremteni, amit szemünk-szánk óhajt, mint mindennel rendelkezni, amire szükségünk van. Imádkozni valóban könnyebb, mint megtanulni (könyvből vagy élteből) a szelidséget, alázatosságot, mint erőltetni a megbocsátást, mint szidni a szívünket, hogy szeressen, szeges divánra feketetni a testünket, hogy önmegtagadó legyen és rabszolgaként bilincsbe verni az életünket, hogy Istennek szolgáljon. Imádkozni valóban könnyebb, mint szüntelen emésztetni magunkat, hogy szüntelen gazdagodjék a lelkünk, valóban könnyebb, mint reszketve ejteni ki minden szót s aggódva lesni minden lépésünket, hogy vajjon több lett-e vele a szeretet, hogy vajjon szereztünk-e vagy megint veszítettünk hitet. Imádkozni, kérni, elfogadni valóban könnyebb, mint megpróbálni és mindig újra próbálni azt a lehetetlent, hogy attól, akié minden, valamit is elszerezzünk, elvegyünk.

De imádkozni mégis nehezebb, hogysem tudnánk tanulás nélkül. Még az apostoloknak is tanulni kellett, s milyen nehezen tanulták ők is meg! Hány ember van, aki egész életén át tanulja s mégsem tud igazán kérni valamit Istentől. Imádkozni hát mégsem olyan könnyű dolog. Csak úgy „imádkozom, ha akarok“-módra senki sem tud és magamagától nem is tanul meg. Imádkozni olyan nehéz, hogy maga az Úr kell megtanítsa rája. És tanít is, mint hajdan tanítványait az Úr Jézus, úgy tanít ma minket a Szentlélek Isten. Csak kérjük. És ezt kérjük a leghamarabb: hogy kérni tudjunk.

„Nincsen semmitek“ — tisztában vagyunk-e ezzel? Addig nem tudunk igazán kérni, amíg azt hisszük, hogy van valaminél „... Mert nem kéritek“ — ez az egyetlen oka minden szegénységünknek. Ez az egyetlen hiány. Mihelyt csak imánk van, megszűnik mindennémű szükségünk és az Ige egy szavával szól hozzánk így: „minden a tiétek.“ (I. Kor. 3:22.)

Horváth J.

TUDOMÁNY ÉS VILÁGNÉZET.

Hogyan maradhat a lelkipásztor theologus?

(Folytatás)

IV.

Most már beszéljünk arról, hogyan lesz a lelkipásztor theologus? Eddigi fejtegetésünkkel a feleletet részben megadtuk: úgy, ha nem akar soha más lenni, mint a tiszta, hamisítatlan ige szolgája és hirdetője. Senki előtt sem lehet kétséges, hogy itt tanulásra van szükség. A theologia olyan iskola, melyben az ember mindig tanul, de sohasem végez. Amikor komolyan kezd tanulni, akkor látja, hogy milyen keveset tud.

a) Lássuk azokat az alkalmakat és eszközöket, melyekkel élve theologus lehet a lelkipásztor? Azokról az alkalmakról lesz szó, melyek a lelkipásztornak adatnak, miután elkerült a theológiáról. De rá kell irányítanunk tekintetünket a legnagyobb alkalomra, mely kiindulás és kezdet, mely fundamentumot, oszlopot és pillért adó alkalom.

1. A theológiai négyesztendő alkalmá. Négy áldott esztendő, amikor nem lett volna és ma sincs más dolga és kötelessége az embernek, hogy tanuljon. Hányszor visszaszóhajtja az ember a négy év alatt hiábavalósággal eltöltött idejét! Azt az időt, amit szórakozásra, sokszor nem is a legnemezebbre, hiábavaló dolgokkal való foglalkozásra, s nem egyszer semmittevésre fordított. Ez időnek elmuló és soha vissza nem jövő alkalmait azután sohasem találjuk meg. A munkára készülésnek áldott ideje az a négy esztendő. Ott van az előadóterem, hol exegesist, historiát, dogmatikát, homiletikát hallgattunk és hallgatnak, ott a szerda este baráti bibliórája, ott egy nagy gyülekezet igeszomjuhozásával és mi láttuk-é és látják-é, hogy minden egyért van. Isten igéjének érvényesüléséért az egyházban. Nem a kollokviumért, nem is a diplomáért, nem a megélhetésért hallgatom az előadásokat, nem érvényesülésért járok bibliórára, nem a gyakorlati rutinért a gyülekezetbe, hanem mind egyért, hogy az élő Isten amikor beszél, süket fülekre ne találjon se nálam, se másnál, hogy növekedjék az Ő anyaszentegyháza, azaz szavára figyelmessé lett, szava után induló hiveknek serege. Drága javakat tipor a porba, aki a theológián nem használja fel minden idejét a szent szolgálat előkészülésére. Ezt az tudja, aki porba tiporta. Itt a theológián fundamentumot kell szerezni, oszlopot és pillért rakni, hogy legyen azután mire és hová építeni.

2. A lelkipásztor egész élete is nem egyéb drága alkalomnál a tanulásra. Mert a lelkipásztor akármit tesz, mindig tanul. De vajjon lehet-e azt az időt, amit az iskolában, a vas. iskolában, az ifjúság között, bibliaórán, nőszövetségben, dalárda próbákon, beteglátogatásban, estélyrendezésben stb. tölt el, olyan időnek és alkalomnak nevezni, ahol a lelkipásztor theologus minőségében gyarapszik? Ha lehetséges volna, akkor a lelkészek nagyobb százaléka theologus volna. Az élet nem ezt mutatja. Más időt és más alkalmat kell a tanulásra és tanulmányozásra felhasználnia, — ha azt akarja, hogy minden egyes alkalommal a hamisítatlan igét szólja. Mégpedig kell tanulnia historia-, szisztematika-, praktika-theológiát, a theológia új felfogása értelmében nem önmagáért, hanem másokért, nem a maga tudományának gyarapításáért, hanem az élő és ható ige minél tisztábban és elegyítelenebbül való hirdetéséért. Hogy akar a lelkipásztor az ige hirdetője lenni, ha nem ismeri az igét és annak értelmét, ahogyan azt Isten mondja? Hogy akar hozzá és belenőni az egyházba, ha nem ismeri annak történetét? Hogy akar a keresztyén igazság hirdetője lenni, ha nem tisztázta az igazságnak minden más felett való abszolutságát? Hogy akar az egyház jövőjének, növekedésének munkájába állani, ha nincs tisztában életének törvényeivel, melyek az ige érvényre jutását biztosítják? Tisztába kell jönnie mindezekkel, mégpedig anélkül, hogy gyülekezetében a különböző munkákat elhanyagolná.

3. A lelkipásztornak nem szabad elfeledkeznie arról, hogy Isten hozzá is szól s rajta keresztül másokhoz. Mikor meghallgatná a lelkipásztor a hozzá beszélő Istent, mikor állhatna meztelenebbül, szegényebben, kérőbben Isten elé, mikor kapcsolódhatnék össze legjobban gyülekezetével, mikor viaskodhatnék nagyobb reménységgel a bűn feletti győzelemért, mikor áldozhatná fel magát kedvesebben a szolgálat oltárán, ha nem az Ige fölé hajolva, a z i m á d s á g b a n. Baktatás a sötétségben, ha nem az Ige fénye vezérel az imádság útján. Isten Igéjének ajtója csak az imádság kulcsával nyitható fel.

A Szentírás tanulmányozása nélkül theologusok sohasem lehetünk. A Szentírást imádság nélkül sohasem érthetjük meg. Tehát theologusok imádkozás nélkül sohasem lehetünk.

4. Szemelől sohasem szabad téveszteniünk, hogy mi a reformátori egyház tagjai vagyunk. A reformátori egyház nem volt más, mint az ige egyháza és theológiája nem volt más, mint a Biblia theológiájának a felfedése, amit a kath. egyház elfedett. Ha-mi az ige egyházának vagyunk tagjai, ha theológiánk a kijelentés theológiája, vissza kell mennünk azokhoz, akik nekünk ezt az örökséget adták. Mi azonban nem elégedhetünk meg ezzel, hogy mindig csak a reformáció örökségéből éljünk, mert az

örökség elfogy és mi elszegényedünk; hanem komolyan kell vennünk az igét, mint tette Kálvin és a többi reformátorok és útmutatásuk, kalauzolásuk mellett be kell mennünk az ige birodalmába. A reformátorok, valamint hitvallásaink, sohasem tanítanak arra, hogy az igét úgy értsük, ahogy nekünk jól esik, olyan értelmet tulajdonítsunk neki, — melyek számunkra legelfogadhatóbb, hanem megtanítanak az örökkévaló ige örökkévaló értelmére. Nem gondoljuk-é, hogy a reformátorok valahogy más-képpen állottak az ige szolgálatába, mint mi? Szolgálatukból reformáció született, a mi szolgálatunk nyomán a reformáció egy-háza színtelenedett el és erőtlenedett meg. A l e l k i p á s z t o r n a k e n g e d h e t e t t e n k ö t e l e s s é g e a r e f o r m á t o r o k é s h i t v a l l á s a i n k i s m e r e t e é s t a n u l m á n y o z á s a , h o g y t h e o l ó g u s l e h e s s e n .

5. Tudományos theologiai könyvek és folyóiratok olvasása hathatós segedelem a szolgálatban. Miért vannak könyvek, miért jelennek meg folyóiratok? Mind az ige magyarázásának kényszerű hatása alatt születnek meg. Hely és alkalom teremtés arra, hogy Isten ha beszél, ne hiába beszéljen és beszédét tisztaságban vegye az ember. Ez természetesen a könyveknél és folyóiratoknál próba és kísérlet. De mert van theologia, folynia kell e próbának, mert éppen a tudományos theologia feladata, hogy a maga tárgyának igazságosságával és abszolutságával szemben feltárja és elhatároljon minden emberi szót. A harc, a küzdelem az ige épségében maradásáért éppen a könyvekben és folyóiratokban folyik. Hogyan hirdetheti a lelkipásztor az igét, ha e harcból nem veszi ki a maga részét? Az a lelkipásztor, aki el tudja mondani: „az idén sem olvastam egy tudományos könyvet sem, mégis rendben van minden a gyülekezetemben“, halad ige hirdetése elszegényedése felé és Isten gyűlölete a szétomlás felé. Még ha zsenialitásával dicsekedhetik valaki és azzal menti magát, akkor zsenialitásáról — önmagáról — tesz bizonyosságot, tehát nem az igét hirdeti. A theológiában zsenik nincsenek. Ott csak alázatos, engedelmes szerszámokról és az isteni kegyelem megmérhetlenségéről lehet beszélni, de zsenialitásról nem. Templomaink üres voltának okát is valahol itt és nem a világ külső vagy belső változásában kell keresni. Mert az ember lelke az élő Isten után sovárogo, szeretné az ő szavát hallani és ha a lélek nem azt hallja a templomban, nem megy oda és igaza van. Állandó tanulás és tanulmányozás nélkül, vagy mondhatjuk tudományos theologiai könyvek olvasása nélkül, lehetünk jó adminisztrátorok, zsonglőrök a módszerek alkalmazásában, jó, esetleg rossz gazdák, kiváló politikai rétorok, még szektavézérek is igen, de theologusok és ige hirdetők nem lehetünk.

Igaz ugyan, hogy a könyvek beszerzése már gazdasági kérdés. De aki theologus akar lenni, aki szolgálni akar az Igének, aki ég a vágytól, hogy Isten ne hiába beszéljen és az emberek ne hiába hallgassák, az kettőbe vágja a gazdasági kérdés gordiusi csomóját. Több lemondás önmagunkról és több könyv. Csak azt kell meglátnom, hogy nem magamért vagyok a gyülekezetben, nem a magam kedvteléséért űzök theológiát, hanem mindent Istenért, akkor áron is megveszem az alkalmat, hogy Neki jobban szolgálhassak.

6. A lelkipásztor nem elégedhetik meg azzal, hogy minden kérdés tisztázását mások kezéből vegye. Ez a módszer megöli fejlődését és önállóságát. Önmagának a k t i v m u n k á b a n kell bizonyos kérdéseket tisztáznia: egyelőre a maga számára. Ha valaki más számára nem ír, nem kell azt hinni, hogy nem theologus, valamint aki ír, nem kell mindenkit theologusnak tartani. — Ha meg akarom tudni pl., hogy milyen volt a reformátori igehirdetés, akkor prédikációkat olvasok Luthertől, Kálvintól és a többi reformátoroktól, a Ravasz Homiletikáján kívül.

7. Sok lelkipásztori élet félbenmaradásának, a munkában való elkedvetlenedésnek oka egyrészt a theológiától való teljes elszakadás, másrészt az a „kollegiális“ viszony lelkipásztorok között, ami i g a z i b a r á t s á g - n a k nem nevezhető. Elérkezett az ideje meglátnunk, hogy akiket Isten elhívott a maga szolgálatába, azok egyek a Lélek által. S mindenkinek a kapott kegyelmi ajándékával nem egymás rontására, nem különböző táborok megszerzésére, hanem Isten országa, munkájára kellene sietnie. Ha csak egy parányit megéreznénk az egységbe közölt kegyelmi erőből, ezt, mint a lelkipásztor életében adódó legáldottabb lehetőséget életünk leginkább féltett kincsének tartanók.

b) Lássuk most a theologussá léétel mellé k ü t r a t e r e l ő akadályait.

1. Vannak k ü l s ő — a lelkipásztori munka mezején kívül eső a k a d á l y o k, melyeknek közös vonásuk abban van, hogy elragadják a lelkipásztortól a munkaidőt gyülekezete és önmaga kárára. Nem theologus ember nem minősíti akadálnak, sőt szeretné a feladatává tenni azokat. Theologiai fontosságtól azonban másod- sőt harmadrendű dolgok.

Ilyenek: g a z d a s á g i, p o l i t i k a i, i r o d a l m i akadályok: Isten a lelkipásztor az ige szolgájául hívta el. Amiképen Isten a katedrába az ő ige hirdetésére nem küldi sem a gazdászt, sem a politikust, sem az irodalmárt, még ha oly páratlanok is a magok nemében, hanem egyszerűen az ő szolgáját, éppen úgy azt sem akarja, hogy szolgájából gazdász, politikus vagy irodalmár legyen. Istennek vannak emberei a lelké-

szekeken kívül is. Ha pedig minket lelkészekül hívott el, az azt jelenti, hogy semmi keresni valónk túl a theologiai határvonalon. Minket Isten egyenesen azért hívott el, hogy hirdessük az ő hamisítatlan igéjét, abban a gyülekezetben, ahová állított. Az embereknek erre van szükségük. Ezt tőlünk várják! Mi nem adhatunk egyebet. Semmi létjogosultságunk nincs egy gyülekezetben, ha nem vagyunk az igének hirdetői száz százalékban. Miért van a theologia? Az erdélyi református egyház theológiája, ha a lelkipásztor más is lehet, mint theologus? Hogy gazdaszok, politikusok, irodalmárok legyünk és lehessünk, ahhoz nincs szükség theológiára. De mert van theologia és nekünk mint theologusoknak kell az ige szolgálatába állanunk, nincs szükség arra, hogy felcseréljük hivatásunkat. Nem gondoljuk-e, hogy felcserélt hivatási minőségünkben nemcsak feleslegesek, sőt egyenesen nevetségesek vagyunk.

A konferenciái beszélgetés közben bevezető előadásomnak ez a része keltette fel a teljes érdeklődést. Az ifjúság egy részének megnyilatkozásából az tűnt ki, hogy nem mindenben értenek velem egyet. Hogy a gazdaság nem a lelkipásztornak való és hogy a theológiának semmi köze nincs a gazdasági szaktudományokhoz, azt már keszeven vitatják. Annál inkább a másik kettőt. Legyen szabad a következő utólagos állítástomat nem visszavonó, sőt megerősítő kiegészítést tennem. Általában kisebbségi helyzetünkben egyenesen elengedhetetlenek és megköszönhetetlen mulasztásnak minősítik, ha a lelkipásztor nem politizál; értik alatta, ha nem dobja bele magát a nyilvánosság küzdelmébe s nem ott védi népe érdekét, ahol legjobban támadják. Bizonyára súlyos érvek. De szerény véleményem szerint nem az a törekvésünk, hogy az állami élet színpadára került kérdések, melyek talán népünknek valóságos kérdései, a politikus lelkipásztor által egyházas megoldást nyerjenek vagy a kérdések küzdőtere a politikai élet nyilvánosságából az egyházba tolódják át, hanem az, hogy az egyházban olyan hatalmasan hirdettessék az ige, hogy annak ereje menjen át a nyilvános életbe. S mi a politikus lelkipásztor helyzete? Avval a hatalmas üggyel, minek szolgálatában áll, s ami mindig az élet középpontjában kellene, hogy álljon, kénytelen meghúzódni a nagy nyilvánosság kicsiny szögletében. Az irodalom azt mutatja, hogy abban benne van népünknek vágya, akarata, gondolkodása, világszemlélete, munkája, alkotása, szadzadokra kiható örök emberi vonás. Hát akadály, ha a lelkipásztor lépést tart az irodalom eme életlülkertetésével? Nem! Ha lépést tart. Igen! — legyen szabad egy kis túlzással élnem — ha nagyobb elragadtatással dicsóíti Petőfit, Aranyt, Adyt vagy másoldalról az irodalmi élet számtalan gregariusát, mint hiva-

tásának éltető forrását, a Bibliát; ha a prédikáció helyett irodalmi citátumok gyűjteményét nyújtja a gyülekezetnek. Senki félre ne értsen! Itt nem az irodalom lekicsinyléséről, hanem arról a sikamlásról van szó, amikor a lelkipásztor más akar lenni, mint aminek elsősorban lennie kell: igehirdető theológus.

2. Vannak b e l s ő, — a lelkipásztori munka mezején belőleső — akadályok. Ilyenek: önérlő tudományosság, adminisztráció, elgyakorlatiasodás.

Mit értsünk ö n é l ő t u d o m á n y o s s á g alatt? Azt, ha tanulmányozásunk elveszíti eszközi jelentőségét és eszköz helyett céllá lesz. A lelkipásztor életének nincs más célja, mint az ige szolgálata. A lelkipásztor nem felejtheti magát íróasztala mellett könyveibe elmélyedve s e k ö z b e n e l m u l a s z t j a a betegek vagy családok látogatását. Nem mulaszthatja el egyetlen lételességét sem azért, hogy tanuljon. Ezért van az, hogy a lelkipásztor lámpája talán legtovább világít a falú éjjeli sötét-ségében, mert azzal sem mentheti magát, hogy sok elfoglaltsága miatt nem ért rá tanulni. Nem azért kell azonban tanulnia, mert talán docent szeretne lenni (amint egyik theológus barátom indokolta tanulmányútja célját Bâselben: „Ich möchte nämlich das Docentum erreichen“), nem is azért, hogy mások előtt tudásával tekintélyt és elismerést szerezzen, hanem egyszerűen azért, hogy alkalmasabb legyen az Istentől elhívott szolgálat betöltésére.

A lelkipásztorra vár az adminisztrációs kötelességek elvégzése. Lelkiismeretes és pontos elvégzése! A lelkipásztor sohasem becsülheti le az egyház eme fontos, de mégis eszközi jelentőségű feladatát. Viszont sohasem becsülheti oly sokra, hogy azok elvégzésében kimerítve lássa lelkipásztori kötelességét. Ha a lelkipásztor munkáit becsületesen és híven elvégezte, de az adminisztrációt elhanyagolta, akkor munkáját egészen nem végezte el. De ha csak az adminisztrációt végezte el, akkor semmit sem végzett el. Vigyázzunk mindig arra, hogy az igében való szolgálatunkat töltsük be.

Miben áll végül az elgyakorlatiasodás veszedeleme? Megtanul, jobban mondva, elsajátít az ember a theológián bizonyos módszери fogásokat és azokkal akar operálni a gyülekezetben is. Az igehirdetésnek és szolgálatnak van módszere, de aki a külső eszközi kereteket nem tölti meg az ige tartalmával, azzal az igével, amit ő vívódva, tusakodva, tanulmányozva és imádkozva hallott Istentől, bár végezhet bibliaköri, vasárnapi iskolai, ifjúsági- és gyülekezeti munkát, de szomorúan kell majd tapasztalnia, hogy munkája csak látszat, külsőség és forma, tartalmatlan és üres, mert hiányzik belőle a meglevelető ige. Aki mindig csak dolgozik, — de nem tanul —

önkénytelenül lesiklik az ige szolgálatának talajáról, lesz belőle falú bölcse, de nem theologus.

*

Hogyan maradhat a lelkipásztor theologus? Ez volt az én feladatom. Számtalan kérdés vetődött felszínre, melyeket igyekeztem az ige szempontja alá helyezni, s azokra — bár nagy vonásaiban — feleletet adni. Vajjon az eredmény megértés vagy félreértés, nem tudom. De azt tudom, hogy e világon minden elmulik, csak egyedül az Isten beszéde marad meg örökké. Ezt kell választanunk! Ez ad végső feleletet minden kérdésre. Ez a megtartás, ez az élet. „Viseljétek azért gondot magatokra és az egész nyájra, melyben a Szentlélek titeket vigyazókká tett, az Isten anyaszentegyházának legeltetésére, melyet tulajdon vérével szerzett.“ Ap. Csel. 20. 28.

Dávid Gyula.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Az Úr csodásan működik“, Ezen a címen adta ki az „Ifjú Erdély“ az Ifjúsági Keresztyén Egyesületek Jezus életére vonatkozó Bibliaköri vezérkönyvének második évi anyagát. A könyvecske vezérfonalat nyújt a Biblia, közelebből Jezus élete tanulmányozásához. Három részre oszlik: 1. „Tűz a földön“: Jezus személyének más voltát, e világra új, ismeretlen életforrását szemlélteti; 2. „Teremtő szeretet“: Jezus szeretetének új életet formáló erejét mutatja; 3. „Mélybe zuhanó és megtartó erejük“, ez a rész váltakozó ótestamentumi történetekben tárgyalja az ember emberi természetét, amelyet mindig lefelé huz önsulya; az Isten emberei pedig emelkednek másokat is magukkal emelnek. Mind a három rész 13 órai anyagot dolgoz fel, az egyes órai anyag végén kapcsolatos, megbeszélésre alkalmas és szükséges, az ifjúság gondolatkörébe vágó kérdéseket vet fel. A könyv végén kettős csoportosításban (12—14, 15—17 évesek) 52 témát tűz ki, melyek gazdagítják a Bibliakör programját, az ifjúság szívét és változatosabbá teszik a munkát.

Örömmel köszöntjük a könyvecskét; benne újabb jelét látjuk annak az aggódo és reménykedő, munkás szeretetnek, mellyel az „Ifjú Erdély“ ifjúságunkat átöleli; örömünk annál nagyobb, mivel a könyv és a mögötte rejlő indulat ifjúságunkat az élet fejedelméhez, Jézushoz vezeti, hogy általa éljen, Benne szeressen. De egyszerűsággal az időnk jelleme is ez a [könyvecske] úgy ifjúságunkra, mint annak vezetőire nézve. Egyfelől azért, mert e vezérforma által ifjúsági munkánk bekapcsolódik a keresztyén világ ifjúságnevelő mozgalmába, másfelől azért, mert az eddigi lagymatag, kulturmázás tendenciák helyett a Biblia világába vezeti a lelket: Jézus személyének hatása alá állítja. Vajha, és reméljük, hogy Isten csakugyan csodásan fog működni közöttünk, s a magyar keresztyénség is magára eszmél, amint ez manapság mindenfelé történik a ker. egyház életében. Ebben a magára eszmélésben az a szükséges dolog, hogy ne magát találja meg, hanem Krisztust. Ebben akar útmutató kalauz lenni e könyvecske. Allítjuk, hogy szép és reményteljes sikerrel. Epen ezért Biblia-körök vezetésére igen alkalmasnak és haszonnal járónak tartom.

Szeretném azonban, ha az órai anyag végén csak 1—2 kérdés tüzetnék ki, kissé talán itt-ott frappánsabb formában, és röviden az irányító felelet is ott volna, már csak azért is, hogy vezető nélkül is könnyebben használható legyen és a kalandozásnak elejét vegye. A könyv fordítás; de épen ezért kell kettőzött figyelemmel kerülni a magyartalanságokat, hogy az átváltást ne érezze helyenként sértően. Erdély magyar ifjúságához ma különösen egyszerű és elegyítetlen magyarsággal kell szólni.

Ismételten, szívesen üdvözlöm a könyvecskét; Biblia-köröknek, azok vezetőinek figyelmébe, meleg szeretettel ajánlom azzal, hogy ez áldott magvetést megáldja az Úr az eljövendő nemzedék dús lelki kalászaival.

Hegyí András.

Dr. Tavaszgy Sándor: A Dialektikai Theologia Problémája és Problémái. (A dialektikai theologia kritikai ismertetése. Kolozsvár, 1929. 58 oldal.)

Az előttünk fekvő értékes dolgozatban szerző a jelenlegi theologia kritikai ismertetését adja. Ez a jelenlegi theologia a Barth, Thurneysen, Brunner, Gogarten és a „Zwischen den Zeiten“ c. folyóiratban körük csoportosuló német theologusok theológiája. Vezető személyiségeinek neveivel már többször találkoztunk. Mert nem csupán egy theológiáról van szó, hanem általában a bibliai élet radikális megmozdulásáról. E theologia tíz éves multját ha megtekintjük, azt látjuk, hogy nemcsak a theologusoknak van köze a theológiához, s nemcsak ők siettek mellette vagy ellene állásfoglalásaikat leszögezni, hanem amiképen a bibliai élet keretek közé nem szorítható, úgy e theológiában megnyilatkozó élet, állásfoglalásra kényszeríti a medikust, filozofust és természettudóst egyaránt. Amint a magnetikus erő magához rántja a reagáló tárgyakat, úgy ránt magához a barthi theológiában előtörő lélek magnetikus ereje. Ez a magnetikus erő nemcsak a német föld embereit, hanem túl a földrajzi határokon, magához vonja úgy az orthodox hollandust, mint a modern angol hívőt, mint egykoron a reformáció.

Tavaszgy Sándor a jelenkori theologiai szituáció ismeretét a dialektikai theologia problémája és problémái megismerése egyik előfeltételének tartja. Az újabb kor theológiájának nagy mulasztása és egyuttal theológiája is, abban állott, hogy teljesen elfelejtkezett az egyházzól, s nem ment tovább a studirozásnál, tudományos teljesítményeknél, nem ment el az Isten igéjéig, amiből a theologia élhet és élnie kell. A kritikai liberális theologia liberalismusa „a vallás és pedig a keresztyén, vallás egészen általános humanisztikus-idelisztikus felfogásában nyilvánult meg“. A neokantianus-ritschlianus theologia az „erkölcsi mellett a vallást és közelebbről a keresztyén vallást másodlagos jelenséggé tette“. A psychologizmus theológiája „eliminálja az Isten és az ember közötti határt“. A vallástörténeti theológiában „a historia foglalja el ugyanazt a helyet, amelyet az előbbiben a lélek foglalt el“. E theologiai irányok közös vonásuk, hogy bennük az abszolút isteni kijelentés relatív emberi ítélet és mérték alá került.

A dialektikai theologia tartalma, ellentétben a előbbiekkel, emlékeztet az Isten igéjére. Vagyis a problémája (a könyv I. része) az, hogy megismerje és megértse az igében beszélő Istent és hogy utat törjön mások számára is az élő ige megértésére. Tehát *alap-problémája az igehirdetés*. Ez az alap gondolat adja meg a theologia igazi felfogását, amint azt a dialektikai theológiában látjuk. Mégpedig „a theologia feladata Isten kijelentésével áll kapcsolatban“. Azonban nem a kijelentés aktusával, hanem a kijelentésről szóló bizonyosságtétellel. Ennélfogva megszűnik a theologia önével tudományossága, mert a kijelentéssel való szoros, elválaszthatatlan kapcsolata, mely a theologia feladatává az igehirdetést teszi, a theologia létjogosultságát csak egy határozott egyházi közösségben ismeri el. Hogy theologia lehessen, annak feltételei: „Kanon az egyház és a hit. A theologia, mint tudomány konkrét elágazásában így néz ki: *Exegézis*: „valódi exegézis, amely alapos filológiai készültségen alapul. És nem oneimaticus exegézis, mely a szavak értelmét a szavak mögött keresi, hanem az az exegézis, mely a készen adott szavak jelentését kell vizsgálnia és magya-

rázza". A theologia továbbá *Bibliakritika*, azonban a kijelentés alatt álló bibliakritika. Harmadszor a theologia *Dogmatika*; az Isten kijelentésének megértése és utánmondása. Végül *Homiletika*: mit jelent az egyház szolgájának lenni?

Ennek az új theológiának a sajátossága a *dialektikai gondolkodás és a dialektikai módszer*. Miben állanak ezek? Előbbi Barth szerint az a „keserű szükség“ (bittere Not), amikor egzisztenciális létünkben támadtatunk meg, amikor Isten igéjének ítélete alatt meglátjuk, hogy saját emberi kezdeményezésünkől eredő és saját belátásainkon nyugvó ismereteink, amelyek a végső kérdésekre és Istenre irányulnak, valóban semmit sem érnek, amikor meglátjuk, hogy mi hünes emberek Isten kijelentését közvetlenül sohasem vehetjük. És miben áll az utóbbi, a módszere? Nem a Hegel-féle dialektikai eszköz, hogy urrá legyünk az igazság felett, hanem hogy legyőzettesünk Istentől. Itt állunk egyik oldalon mi, a bűnös ember, a másik oldalon Isten. Ő beszél, mi hallgatunk. A theologia igaz módszere: az engedelmisség. De ebben az engedelmisségben benne van annak a meghallása is, hogy kik vagyunk mi, vagy kik nem vagyunk. A dialektikai módszer tehát — amint Brunner legújabbban megjelent cikkében („Die Andere Aufgabe der Theologie“) mondja, — a mi egzisztenciális létünk „sarokba szorítása“, hogy egyedül Istené legyen a dicsőség.

A dialektikai theologia problémái (a könyv II. része): „A történet és az őstörténet“: „A Kanon mint kijelentés“; „Isten igéjének hármass alakja“; „Az eschatologia, mint a theologia meghatározója“; „A kijelentés diszkreditálja a vallást“; „Az igehirdetés, mint a theologia értelme és célja“ cím alatt tárgyaltnak a könyvben.

Milyen viszonyban vannak egymással a kijelentés és a történet? Ez az első kérdés. A történeti megismerés sohasem tudja eldönteni e kérdést, mivel nem tudja megérteni, hogy a kijelentés a történetben megy végbe és még sem történet, s a történet nem kijelentés. Csak hit által lehet megérteni, hogy a történetnek igazi értelme, hogy Isten, az embert megszólítja benne. Az igazi történet az „őstörténet“: a *kijelentés*, melynek színhelye a *Kanon*. Itt ismét felmerül az a kérdés, hogyan lehet a Kanon a kijelentés hordozója, amikor az történelmi okmányok gyűjteménye? E kérdés eldöntésében a dialektikai theologia nem helyezkedik sem az ortodoxia álláspontjára, mely a kijelentést az írás szavaiba zárta, ámbár méltányolja, hogy a Szentírást supranaturalis eredetűnek vallja, sem a vallástörténeti iskoláéra, mely az írást történelmi dokumentumok gyűjteményévé teszi, ámbár méltányolja törekvését a Szentírás filológiai és exegetikai megismerésében. A dialektikai theológiában a Kanon a kijelentés terebélye, tekintélye önmagán nyugszik, a benne levő ige, ma is megisméltető megszólítása Istennek. Mít értsünk *Isten igéje* alatt? Isten igéje három határozott alakban jön hozzánk: 1. mint prédikáció, 2. mint Kanon, 3. mint kijelentés. Az ige a prédikációban eszköz, közvetítő. A Kanonban bizonyágtétel, a kijelentésben mint őstörténet nyilatkozik. A kijelentést hordozó ige az örökkévalóságra mutat, a hit ennél fogva *eschatologikus* karakterű. Az igeben megismert kijelentés, az antropocentrikus taláiból táplálkozni szerető *vallásra nézve ítélletté* válik, mert a vallásnak csak a kijelentés feltétele alatt van létjogosultsága. A dialektikai theológiának fundamentális feladata az *igehirdetés*. Ez értelme és célja. Az igehirdetés nem retorikai művészet, nem homiletikai műretek, hanem az Ige

tekintélye alatt álló keresztyén beszéd.

A könyv III. része a dialektikai theologia megítélését adja református theologiai szempontból. Foglalkozik egész röviden Vasady és Sebestyén kritikáival, akik csak úgy lóhátról szeretnek beszélni a dialektikai theológiáról. Egyik a kultur protestantizmust, másik a holland orthodoxiát látják veszélyeztetve e theológiában. Elég jól látják! Mert a protestantizmus sem az egyik, sem a másik. Mindkettő a maga igazságát egy magasabb formában kapja meg a dialektikai theológiában és ezzel megszűnnek önálló óriásoknak tekintetni.

A dialektikai theológiát lehet még nevezni reformatori theológiának is, mivel Barth és barátai a reformátoroktól tanultak theológiát és azokat az erőket, igazságokat, melyek által a reformátorok reformációt vittek véghez, látjuk új formában öntudatossá válna e theológiában és képviselőiben.

S ha a mi református hitvallásainkkal vetjük össze e theológiát, akkor is csak azt állapíthatjuk meg, hogy úgy a Szentírásról szóló felfogásban, mint krisztológiáról, Szentlélekről — predestinációról szóló tanok értelmezésében és tanításában a legélesebb azonosságot találjuk.

A könyv végén e theologia kritikáját találjuk, ami már benne van e theologia kritikai ismertetésében: Mert Tavasz Sándor nem olyan értelemben fogalmazta meg kritikái ismertetését, hogy a végén legyen mit kritizálnia, hanem mint ő maga is dialektikai theologus, e theologia szellemében a dialektikai theologia hatalmas üzenetének lett tolmácsolójává magyar nyelven. Természetesen, a dialektikai theológiának kimerítő összefoglalását adni egy kis könyvecske méretei között nemcsak merész, de lehetetlen vállalkozás. S hogy e könyvecsken át mégis magával ragad a dialektikai theologia magnetikus ereje, mint amikor magukat a dialektikai theologusokat olvassuk, onnan van, hogy e kis könyvben is egy dialektikai theologustól olvasunk.

E kritikai ismertetést, összevetve német és holland ismertetésekkel (Burchard: Was sagt uns die Theologie K. Barths. Basel, 1927; W. Kollfass: Die Botschaft des K. Barths 1927; Haitjema: K. Barths „Kritische“ Theologie, 1926; Strauch: Die Theologie K. Barths) méltán tarthatjuk, ha nem is a legszenvedélyesebb, de mindenesetre a legtárgyilagosabb ismertetések egyikének.

Dr. Imre Lajos: Isten és az emberi lélek. (Az egyéni pásztoráció alapproblémái.) 1929. 34 oldal.

Ma mind világosabb előttünk az a tény, hogy az egyház feladata az Isten igéjének hirdetése. Ez az elv újabban a rendszeres theológiában történt új magának. Aki figyelemmel kísérte és kíséri azt a theologiai küzdelmet, ami épen az Isten igéjének minden vonalon való érvényesüléséért foly, szinte aggodalommal tekintett a gyakorlati theológiára, hogy miképpen lehet érvényre juttatni abban is ezt az elvet, mely évtizedek alatt kicsontosodott, olyan gyakorlati theologiai teóriák megszűnését jelenti, melyeket megdönthetetleneknek, feladhatatlanoknak és igazaknak gondolt az ember. Azt hittük, hogy még sokáig kell várnunk, míg az új theologiai felfogás megteremtí a maga új gyakorlati teoriáját.

A fent jelzett kis füzetben határozott és tiszta érvényesítést találjuk a pásztorációban annak az elvnek, hogy az egyház feladata Isten igéjének hirdetése. A múlt évtizedek gyakorlati theológiájának és pöimnikájának a középpontjában a gyülekezet

kérdése állott. Ma egyik oldalon az egyház, másik oldalon az egyes lélek szerepének kérdése emelkedik ki. A régi pásztoráció megelégedett azzal, ha bevonhatta az egyes lelket a nyugalmas egyházaság és vallásosság mázával. Azonban nem elégedett meg ezzel az egyes lélek. Sovárgott és sovárogo az élő Isten és élő ige után. Existenciális életkérdésévé lett a léleknek, hogy hogyan jut el Istenhez, hogyan találja meg Őt, mert nélküle nem tud tovább élni. Világossá lett, hogy a gyülekezetnek és egyháznak is legfőbb feladata, Isten akaratának engedelmeskedni, az igét hirdetni, a lelkeket foglyul ejteni. Ezen okonál fogva meg keil hát teremteni az egyéni pásztoráció új lehetőségeit.

Az egyéni pásztorációnak egyetlen kérdése van, aminek szempontja alatt minden más kérdést néznie kell: *Isten és a lélek viszonyának kérdése*. Addig egy lélekhez sem lehet közel jutni, egyetlen kérdést sem lehet megfejteni, míg fel nem tárul a léleknek Istenhez való viszonya. Ezt a viszonyt, nem a pásztor dönti el, mint a lélek bírója, hanem a pásztorációt végző Szentlélek, mert ő a munka alanya az ige által. Mivel a *Szentlélek* a munkában az embert használja fel, mint eszközt, szükség van egy olyan *lelkipásztri típusra*, melyik alázatos és engedelmes eszköze a Szentlélek kezében az Isten szolgálatának. A pásztoráció célja *Isten igéjének*, Isten kijelentett akaratának hirdetése az egyes lélek számára. A lelkipásztornak az a feladata, hogy az igét világosan állítsa a lelkek elé, világosan mutasson rá a lelkekben azokra a pontokra, ahol az ige ellenállásra talál, mert az ige feltétlen követelése a lélektől: az *engedelmesség*, hatása a lélek megújulása: a *keresztvény élet*.

Éz a pásztoráció a lelket úgy tekinti, mint aki *Isten számára van teremtve*, akire Isten igényt tart. A pásztoráció tárgya tehát nem az ember, ahogy van önmagában, hanem az ember, mint Isten gyermeke, Isten tulajdona. Az ember a *bűnnel küzdő*, tragikus lény, akinek egyetlen problémája, hogy hogyan szabadul meg a *bűntől*. A bűnt tehát nem takargatni, nem szépítgetni kell, hanem leleplezni, feltárni rabulejtő formáit. Az emberi lélekben meg van a bűnből való megszabadulás vágya, ezt a vágyat kell kielégíteni az ige által.

E pásztoráció *módszerének* első lépése számon venni a lelkeket, meglátni azt a vonást bennük, ahogy az Isten igéjét fogadják és alkalmazkodni kell a lélekhez az Isten igéje feltárásában. Ez a feltáró módszer Krisztus megismeretése, önmagunkra — pásztorokra nézve — Krisztus megismerése, minek útja a Biblia, imádság és szolgálat eszközeivel élni és táplálkozni. De nem szabad a pásztornek közvetítő képen Isten és a lélek között állania, hanem arra nevelnie és segítenie a lelkeket, hogy hitüket és keresztvény életüket maguk táplálják és neveljék ugyancsak a Biblia, imádság és szolgálat eszközeivel. De azt sem szabad elfelednie, hogy akár milyen hatásos módszer is csak a Szentlélek által válik igazán ható tényezővé és minden módszer csak eszköz arra, hogy a lélek munkáját ott, ahol erre Isten útát mutat, közel vigye s a lelket Isten szolgálatára előkészítse.

E pásztoráció csak akkor teljes, ha munkája kapcsolódik a gyülekezetben és az egyházban végzett munkával. A pietizmus és szekták pásztorációjának hibája éppen ott van, hogy a lelket elszigeteltségében, kiszakítva a gyülekezeti és egyházi közösségből, legfeljebb a megtértek által alkotott gyülekezet körén belüli gondolozza. Hibája és mulasztása ezzel nem csupán ez az elszigetelés,

hanem a lélek felületes és a maga lélektani és egyéni szempontjai szem előtt tartásával való gondozása. Az igazi pasztoráció mindig előre néz arra a közösségre, melybe a lélek Isten által elhivatott. Itt a lélekre a szolgálat munkája vár.

Dr. Tavasz Sándor: A kijelentés feltétele alatt. Theologiai értekezések. 1929. 88 oldal.

Tavasz Sándor ez újabb könyvében hat theologiai értekezést ad olvasói kezebe. Amint maga mondja előszavában: értekezései „theologiaiak kívánnak lenni, amennyiben minden kérdést a kijelentés feltétele alá helyeznek.” E rövidke mondatban a theologiainak új irányát látjuk megfogalmazva. Mind a hat értekezésében. (1. Az emberi élmény és az isteni kijelentés. 2. A vallás mint emberi alkotás. 3. A kijelentés és hit. 4. A keresztyén élet és kulturális élet. 5. Hitvallásunk igazsága. 6. Az egyház református dogmatikai felfogása.) a keresztyén életnek és a theológiának központi kérdéseit látjuk nemcsak új beállításban, hanem megoldásban is. Igazi theologiai értekezések, nem az elhumanizált és elantropologizált theologia értelmében, mert akkor újabbat nem mondana, mint a liberális és élmény theologia, hanem a theologia új felfogása értelmében, ahol a theologia létjogosultságának feltétele, értelme és célja csak a kijelentés egyedül. Hogy ez az új, de mondhatnám azt is, hogy ez a régi, még a reformatori felfogás és következményeinek bátor levonása mit jelent a keresztyén életre, vallásra, kulturális életre, egyházra nézve, lenyűgözően tárul elénk az említett értekezésekben. Hálásan meg kell köszönnünk a könyv írójának, hogy ezen iránytszabó értekezéseit, most egy kötetben boesátja olvasói rendelkezésére, mert ha különböző helyeken halottuk és olvastuk is őket, most mintha újra kényszerítve éreznők magunkat általuk, ott hagyni és elfordulni minden önimádástól és egyedül, magát az igéjében adó kegyelmes Istenhez fordulni. Világosan tárják fel az értekezések úgy az önimádás útjait, mint a kegyelmes Isten útját. Hogy a mi egyházi — keresztyén életünk mikor és mennyiben lesz egyházi és keresztyén igazán, ahhoz szükséges úgy látni és úgy érteni meg az Isten nagyságos dolgait, mint Tavasz Sándor látja és érti. Amikor a kijelentés feltétele alatt theologizáló lelkészi nemzedék megszületik, akkor elindult az erdélyi egyház a megújulás útján. Mert ez a nemzedék egyebet nem tesz, mint szolgál inaszakadtáig élete Urának és királyának Krisztusnak a szuverén Isten dicsőségére.

Dávid Gyula.

MONATSBLATTER f. d. EV. RELIGIONSUNTERRICH. Szerk. Heinrich Spanuth. (Vandenhook u. Ruprecht. Gött. XX. évf.)

Fr. Niebergall: A látszat ellen a vall. tan.-ban című cikke figyelemzetet, mennyi nehézség áramlik belőle, ha a vall. tan.-ban is, és más munkában is szép szavakat használunk, úgy tüntetjük fel az óhajtasokat és követelményeket, mint valóságokat. Az imeprativust összetévesztjük az indicativussal. Az egyházban és vallásban lelki értékekről és feladatokról van szó. Ilyen látszattal tele van a vall. tan. Magában a célban a ker. személyiség céljával együttjáró illuzionizmus helyett jobb lenne egyszerűbben fejezni ki ezt: pl. érzék a ker. szem iránt, vagy: hitélet megalapozása. Így jön a vizsgálatból és konfirmációnál ez tovább, nem esoda, ha az angyalok elrejtik orcájukat. Ezért nem veszik ezeket a tanító és tanítvány komolyan. Hasonló az eset a pszichologiai előfeltételezésekkel.

Az iskolai és egyházi „én” — aki szokásból mindig elmond magáról, de tényleg ebből semmit sem érez és cselekszik, vagy csak azért teszi, mert így kell. Úgy tesznek, *mintha* hiúnék szívből, de belsejükben kacagnak rajtuk. Ilyen illúzió azt hinni, hogy a gyermek érti a Pál vagy Luther megállapításait. Ilyen családás, a földi atyával szemléltetni Istent, holott tudjuk, hogy ez sok esetben hazugság, ha tudjuk, sok családban milyen bajok vannak. Még súlyosabb hazugságok vannak a tanításban. Mikor a vallást biztosító intézetnek nézzük a földi bajok ellen, azt hisszük, hogy hitet ébreszthetünk beszéd, kérdés és feladat által, vagy a vallást nevek és számok ismeretében keressük. Mikor a zsoltár és Káté „én”-jét a gyermek én-jével egynek vesszük, mint érett keresztyéneket nézzük őket. A gyermekek megtanulnak szavakat, melyekről tudják, hogy a lelkészek tetszik. A Káté gondolatkörét a tapasztalattal össze téveszteni, érzelmeket fogalmakkal próbálni ébreszteni. Ezek kikerülésére *positio feladatok* állanak: valóság iránti érzék, a személyiség őszintesége és egyszerűsége, számolni aval, hogy ha az eredmény belülről nem jön, kívülről semmi esetre sem.

Az 1—2. számokban kapunk értesítést a múlt év októberében Essenben lezajlott *valláspedagógiai kongresszusról* is. Ezen *Schlemmer* tartott előadást: *Mit vár az ifjúság a vallástanítástól* címen. A serdült ifjúság általában két dolgot vár: tudományos kérdés megoldásokat, vagy tényleges segítséget az élet kérdéseiben. Konkrétan három dolgot. 1. Hogy a vallástanító komolyan vegye az ifjúságot, meghallgassa az ellenvetéseket, olyan kérdéseket állítson eléjük, melyek fejlődést okoznak. 2. Vár kendőz. snéklküli realizmust. A mai ifjúság realizztikus gondolkozású, megveti a hamis idealizmust. 3. Azt várja, hogy a vallástanárral higye is, amit beszél, ismerje, mi a bűn, találkozott legyen az élő Istennel, tudja, mi a Megváltás. — Másik említésre méltó előadás volt *Kessel: A népisk. vall. tanítás jelen kérdései* című. Az előadó hangsúlyozza, hogy a tanításban három közösségnek kell megnyilvánulni: a gondolkodás, átélés és cselekvés közösségének. A gyermekeket tevékenységre kell szoktatni, kérdések felvetésével, megbeszélésével, de kerülni az időöltést, fecsegést és intellektualizmust. Prof. dr. *Schuster: A felsőbb iskolák vall. tanítása kérdéseiről* szólva a világnézet tud. és vall. alapjait hangsúlyozza s ennek megalapozását tartja a vall. tan. feladatának. *Schlossmacher: A szak- és továbbképző iskolák vall. tanítása feladatáról* szól s feladatát a gyak. ker. életre való nevelésben és az Ige hirdetésében találja. Módszerében szociológiai szempontok is tekintetbe veendőek. Itt egyrészt evangéliumi következetesség és határozottság szükséges minden oldalon, másrészt világos belátás és az étellel való számolás. — *A konfirmációi tanítás* (hc. dr. *Werdemann*) feladata a gyül. közösségre való nevelés, a közösség értékeit felmutatni: templom, egyh. és gyülekezet története, áldozatkész-ség növelése. Ennek nagy akadálya az óriási gyülekezetek. Nevelni kell az egyházi közösségre. — Végül Prof. dr. *Hupfeld: A vall. tanítása és az egyház* címen beszél. Útal arra, hogy ha a kettő elválik, az egyháznak vigyaznia kell rá, mi történik a vallástanításban. Az újabban kifejlődött egyháztalan vallásosság a vall. tanításra is kihatott, a vallás egyéni kincse lett elvált az egyh. tantól. A munka bálvány lett, az életviszonyok elviselhetetlenek, az élet tartalmatlan. Ezt az ifjúság látta meg először. A világ vágyik a segítségre. Ezt az egyház tudja nyújtani, nem egy kegyes privátvallásosság, hanem a közösség. A vall. tan. feladata az egyházi közösségre nevelni, maga a tanítás is ebben kell, hogy gyökerezzen.

Fr. Niebergall: A váltság gondolata a vall. tan.-ban címen arról ír, hogyan kell felhasználni az örök élet — bűn — váltság gondolatát. Rámutat arra, hogy az igehirdetés és vallástanítás belátja, hogy ezekről

mint fogalmakról beszél, vagy a suggestio eszközével akarja őket közel hozni. A psych. realizmus segít arra, hogy a hallgatónak a dolgok valóságáról benyomásokat adjunk, mely szerint szemléletekkel lehet a fogalmakat megmagyarázni. A büntől való lekööttség tényét valódi, az illető életében tapasztalt jelenségekkel szemléltetni. A megváltás nem fogalom által lesz világosító, hanem annak leírása által, ami a megváltott emberben történik. Sok váltság elmélet van — váltság nélkül, theologusok és más keresztények, tele pénzvággal, irigységgel. Élvezetvággal és sok váltság váltságelmélet nélkül, aki tapasztalja a váltságot, de nem csinál elméletet magának belőle. A váltság elméletét, mondja, nem anynyira a kathedrán, mint a tanulószobában kell meglátni; nem magyarázatban, hanem a megértés számára összegezzhetetlen folyamatok és fejlődések bevezetésében áll. Érzelmeket, élményeket nem lehet fogalmakkal kiváltani. Olyan befolyások alá kell helyezni az embereket, melyek megváltás hatásúak. — A gyermekeket a váltság megtapasztalására teljesen képteleneknek tartja, ezeknek a megváltás fogalmát kell átadni s megmagyarázni, de óvakodni kell azt gondolni, hogy az ifjúság csakugyan megváltásra vágyik. A Luther kátéja II. artikulusa a megváltás páli tana szerint szól. pozitív részeiben kell különösen kiemelni a II. art. gondolatait.

Miért jellemző tünetet említjük Schlemmer előadását és az általa kiváltott ellenmondást, aki a *Mária tiszteletét* a vall. nevelés eszközei közé szimbolikus értékénél fogva bevezetendők tartaná. Joggal mutatnak rá mások arra, hogy egy ilyen lépés egyrészt történetileg alaptalan, másrészt magával hozná a kath. Mária-dogmatika vonásait, s olyan katholizáló tendenciát vinne be a vall. nevelésbe, melytől óvakodni kell. — E cikkében (*A legújabb theol. fejlődés jelentősége a vall. pedagogiára*) a szerző végig tekint a legújabb theol. irányok hatásain a vall. nevelésre. Utal rá, hogy a theol. irányokat ma nagy változatosság jellemzi. „Míg a theol. történeti volt, a vall. ped. volt dogmatikus, most, hogy az utóbbi sikerült történeti síkra/irányítani, a theol. szakított a historizmussal.” Látjuk, hogy a vall. nevelésnek igazi vallásos nevelésnek s nem tört. nevelésnek kell lennie. A vall. ped. egyik krízise a tört. állapot ingadozásában van. A másik, hogy a theol. *psychologia* orientációja is ingadozni kezd. Bár a psych. irány még mindig erős, a vall. tan. még mindig „Lebenskunde“, Arbeitsschule, „Erlebnissunterricht“. Otto a gyermekistentiszteletét és a mystika szerepét hangsúlyozza, szerző két dolgot: a gyermekek úrvacsorázását és az ev. Mária tiszteletet megfontolásra érdemesnek. Egészen más irány *Tillich*, aki a vall. pedagogiában egy szociál-proletár orientációt hozott, ami a német ifj. mozgalmakat nagyon befolyásolja. A *Barth* iránya következményeiben egyeztethető össze nehezen a vall. neveléssel. különösen, hogy szerinte a vall. tanítás nem más, mint igehirdetés, módszerében intellektualisztikus, a gyermekeket passzivitásra kényszeríti a vallás javain kívüli javakat értéktelenségeknek vallja, így a dolog úgy áll, hogy vagy *Barth*, vagy vallásos nevelés, a kettő együtt lehetetlen. Az ifj. egyesületi munka a dial. theol. alapján lehetetlen, az egyház, mint emberi munka káros. Szemben ezzel áll az egyház jelentőségét kiemelve *Piper* és *Peterson*, akiknek munkája azonban az ifjúság egyh. szempontból való közömbössége miatt csak a konf. tanításban jut szerephez Nevezetes az *ökumenikus* irány (*Deiszmann*) is. Nagy szerepe van a vall. nevelésben a *Berneucher Buch* irányának, melynek tanjait (*Stählin*) az egyház kritikája és a szimbolumok jelentősége gondolata, a hochkirliche Bewegunggal (katholizáló mozgalom) szemben határozott evangéliumi vonás. Ennek nagy jelentősége, hogy az ifjúság a szimbolumok iránti hajlamánál fogva, evvel az iránnyal erősen rokonszenvez. Ez az irány és *Fillich* munkája nyújtanak a legtöbbet a vall. ped. számára.

Érdekes hozzászólások vannak az *istentisztelet látogatása* kérdésében, mely kérdést a vallásnevelők nem pusztán egyházi alkalmazása vetette fel. A *sexuális nevelés* felől egy tanfolyamról számol be a 4–5 szám. E tanfolyamon elhangzott előadások hangsúlyozták, az egyház felelősségét, foglalkoztak külön a fiúk és külön a lányok sex. nevelése kérdésével. Végül érdekes *Unland* Aug. cikke *Az egyház problémája megoldásának új kísérletéről*. Szerző foglalkozik az egyház jelentőségének világosabb látásával és felfogásával, melyet a nagy világkonferenciák is mutatnak: a forradalmi zavarok egy bekövetkező vágyat ébresztenek fel, az egyházakban egy erős konfesszionális kezű uralkodni. A berneuchi konferencia az egyház azon vonását domborítja ki, hogy az „szolgálni köteles a mi világunkban, s a baj okát abban látja, hogy az egyház nem hirdette a kegyelmet, törvénnyé és módszerré vált a kezében. Élő hitre kell törekedni. Emellett az egyházak hitrendszerbeli szétszakadozottsága oka a bajnak. — Az egyház tekintélye kérdésében Peterson szerint az egyház egy kész, szilárd hatalom, melynek joga meghatározni a hit tárgyát. Határozott katolikus (egyetemes) gondolat a Dibeliusé, aki az egyházat jogi és intézményes szervnek nézi (Rechtsanstalt Kirche); ettől különböző a Piperé, aki azt vallja, hogy az egyház Isten egyedüli eszköze és munkája, az abszolút Isten az egyházban nyilvánul meg, s a hit alapja nem a Biblia, hanem az egyház.

Mint látjuk, a folyóiratban felmerült kérdések eleven életre mutatnak, s szükséges, hogy e kérdésekkel magunk is foglalkozunk.

(I. L.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

VASÁRNAPI ISKOLA

AZ „ÜT“ ÁLLANDÓ MELLÉKLETE
VASÁRNAPI ISKOLAI VEZETŐK RÉSZÉRE.

MEGJELENIK HAVONTA.

EGYES SZÁM ÁRA 2 LEI.

III. ÉVF. 10. SZ.

1929. DEC. HÓ.

Es a mi gyermekeink ?

Nekünk örködnünk kell a gyermek-lelkek fölött, amelyeket Isten ránk bízott. „őrei“ vagyunk a gyermekeknek. Tisztában vagyunk vele, mit jelent ez? Halljuk-e a Bibliánkból, *milyen* értékesek voltak éppen a gyermekek az Úr előtt? Tőle tanultuk-e a gyermekek iránti szeretetünket? Éppen olyan fontosak előttünk, mint amilyenek az Úrnak voltak s amilyenek Neki ma is? Ő látta *milyen* szeretetre van szüksége a gyermeki lelkületnek, Ő volt az első. Aki a gyermekeket — nem sajátjait, hanem az idegeneket — igazán, lélekkel szerette. Mert a régi kor nem ismerte ezt a szeretetet. Ezeknek a kicsi teremtményeknek legfeljebb a furcsaságait és kedvességeit látták; vagy jólesően nyugodott a felnőttek szeme egy-egy ügyes, egészséges kicsin. De tovább nem terjedt az érdeklődés. A férfiaknak különösen nem volt idejük gyermekkel törődni, idővesztéségnek láttak minden velük töltött percet. Jézussal egy soha nem ismert módja jött világunkba a gyermekekkel való foglalkozásnak. Ő látta, hogyan utasítják el (éppen a saját tanítványai) őket; és ezért különös nagy gonddal fordult feléjük. Csendesen ült aztán a gyermekekkel az ölében; nem látszott rajta sem türelmetlenség, sem nyugtalanság. Hogy ragyoghatott szemében a szent szelidség, hogy vadidegen gyermekek vele, az „idegennel“ olyan örömet dédelgettették magukat. Még szinte hallhatták a tanítványok szidását és már olyan bizalmasan ültek a Jézus térdein. Milyen jóságos lehetett Ő, hogy az a gyermek, akit az utcáról emelt fel és a felindult férfiak közé hozott, nem kiáltott, vagy ellenkezett. Kétszer írja a Biblia határozottan, hogy Ő egészen idegen gyermekeket dédelgetett; és Neki nem volt unalmas, mikor ez az apró nép az ellenségei gúnykacaja közt az Ő királyi bevonulásakor gyermekszokás szerint az egyszer hallott szót addig kiáltotta utána, amíg belefáradt. Nézzük meg ezeket a dolgokat egyszer egészen gyakorlatilag! És gondolkozzunk rajta, vajjon a mi kicsi neveltjeink érezhetnek-e valami *jézusit* a mi irántuk való magatartásunkban? Milyen

másképpen tekintett Ő a gyermekekre mint mi. Akkor is bizonyosan sok csúf, szeszélyes, neveletlen, vad gyermek volt. Hiszen ezekből a tulajdonságokból mindenikben rejtőzik valami. Láthatjuk, hogy az „Én“ már a legkisebbeknek is alapbajuk; és csak Istentől kért bölcsesség és türelem tehet képessé arra, hogy őket igazi, pásztori szeretettel vegyük körül. Első pillanathan pedig könnyűnek tetszik őket minden jóra rávezetni. De nem sokára tehetetleneknek érezzük magukat velük szemben. Gyakran semmi befolyást nem tudunk gyakorolni, nem tudjuk megérteni a kicsik neveletlen lényét és nem tudjuk szeretni őket. Igen, csak Jézusnál láthatunk valódi meleg szeretetet irántuk. Önála olyan gazdagsága volt a szeretetnek, amilyen — visszaneézve az akkori tökéletlenségekre — csak szükséges lehetett az akkori elhagyott, gondozatlan gyermekeknek. A mi mai gyermekeinknek is megvannak a maguk nyomorúságai, — az akkoriakéval talán éppen ellenkezőek. Hiszen most a „gyermekek kora“ van. Gondoljuk el szánakozó részvétellel a következő nyeket, amelyek ebből állhatnak elő s lehetnek a gyermekek nehézségeivé. Segíteni nem tudunk ha — amint az gyakran megesik — mindig csak szidjuk a tiszteletlenségét, fegyelmeztetését, kényelmességét és lelkiismeretlenségét a „modern gyermeknek“. Természetesen nehezek ezek nekünk, látnunk kell őket és harcolnunk ellenük; de nem égetőbbben arra mutatnak-e ők is rá, hogy a gyermek-lelkeket Jézushoz kell vezetnünk. Aki egyedül tehet mindent újjá? A mi gyermekeinknek szüksége sebb ma, mint akármikor, hogy Jézus az életükben magától értelődő valósággá legyen. Ez úgy lehetséges leginkább, ha szavakkal és egész lényünkkel szemléltetővé tesszük előttük Azt, Aki olyan jóságos, barátságos, irgalmas védőjük volt a gyermekeknek s ma is az. *Ha Jézus szól: „Engedjétek hozzám jöni a gyermekeket“ — akkor nyilvánvalóan feltételezi, hogy a gyermekek vonzódnak Hozzá.* A legelső kötelességünk tehát a gyermek-szíveknek ezt a legbensőbb törvényét kifejlődésre segíteni, nekik ezt az egyetlen isteni Gyermekbarátot olyan fenségesen a szemük elé rajzolni, hogy ők Jézus barátaivá legyenek. Mondjuk el nekik, hogy Előtte egyik sincs hátrább a másiknál, hogy az Ő számára mindenikük lelke egyformán „olyan“ értékes. Világosítsuk fel őket arról az egyedül Ő nála lehetséges tényről, hogy minden gyermek, aki Őt szereti és követi, a *legelső helyen* áll. Nem tűnik-e el ezzel a csodálatos szeretettel szemben irigység, féltékenység és sok más szomorú hiba is, és nem ugyanaz a gazdagság tölti-e meg a gyermeki lelkeket, amely minket, nagyokat olyan boldoggá tesz? Ő, könyörögjetez mind, hogy a mi szolgálatunkat az a szeretet ragyogja át, amely tudja, mi teszi örvendezővé a gyermek-szíveket, amely résztvesz mindabban, ami az ő

kicsi életükben szerepet játszik, és amely a kicsiket szelid, de erős kézzel, megértő szívvel vezeti Jézushoz. Hogy a mi Urunk az ő számukra is mindenekfelett vonzó legyen, és hogy ettől a megragadó hatalomtól soha többé el ne szakadjanak.

A gyermekek a jövődönk. Ők lesznek később szülők, nevelők, emberek, akiktől befolyások erednek. Mi most szolgálhatunk nekik: tudatában vagyunk-e igazán a mi szentséges feladatunknak, a mi óriási felelősségünknek a maga egész kiterjedésében?

„Én Pálé vagyok, én meg Apollóé.”

Vasárnapi iskolai karácsonyi ünnepély van. Egymást eddig nem ismert csoportok és gyermekek holdog rajongással, vagy áhítatos esendben néznek a fénylő karácsonyfára és várják a műsor kezdetét. A vezetők a padok előtt összegyűlve tanácskoznak az utolsó intézkedéseken, s a pilanatokra magukra hagyott gyermekek között gyors párbeszédnek indulnak. Átnyújtogatják a kezükt a két pados között, ismerkednek... Magázódva, vagy tegeződve ugyanaz a kérdés száll mindenütt keresztül: „Ki csoportjába jár? (vagy „jársz“?)” — és kíváncsi szemek szegződnek a vezetők felé. „Én az Ilonka nénié vagyok!” „Én meg a Kovács tiszteletes úré!” Aztán tovább kérdezzetik egymást; — és melyik gyermek ne szeretne dicsekedni, vagy volna hajlandó valamiben alól maradni? Kiderül, hogy mindenkinek valami egészen különösen nagyszerű, vagy gyönyörű vezetője van, „akihez érdemes járni” s aki mellett ezzel a nagy szeretettel fog kitartani, amíg csak vasárnapi iskolába járhat.

Mikor Pál hallotta, hogy a magára maradt korinthusi gyülekezet a közöttük megfordult aposzotolok szerint oszlik versengő csoportokra, kétségbeesett: és csak az nyugtatta meg valamenynyire, hogy ő soha senkit nem keresztelt a maga nevére.

És mit csinálnak a vasárnapi iskolai vezetők?

Megkezdődik a műsor, és a „szereplő” gyermekek ugyancsak kitesznek magukért. Hogyne, hiszen hetek óta ezért veszték szinte egészen el a vasárnapi iskolai órák, azért nem haladt a tanítás, azért volt ideges a vezető és lettek azzá a gyermekek is, hogy most minden „sikerüljön”. Most aztán mindenik meg van elégedve és egy-egy nagyon ügyes szereplőnél holdog büszkeséggel néz körül annak a csoportnak a vezetője: „Ez az én gyermekem!” De aztán akad egy olyan gyermek is, aki az izgalomtól elakad, zavartan néz maga elé, végül sírv fakad; egyszerűvel belecsül a mondanivalójába. Mindenki részvéttel, vagy kíváncsian kérdi: „Kie ez a gyermek?” Szegény vezetője; szeretné elsülyeszteni, vagy legalább az ablakon kidobni azt a nyomorúlt kis férget.

aki így megcsúfolta az ő sok szép igyekezetét és ilyen „szégyent“ hozott *reá*. A többi vezetők lelkéből pedig titkos hálaadások szállnak fel, amiért nem az ő gyermekükkel történt ez a dolog. (Sokuknak a lelkében ez az első hálaadás az ünnepély alatt.)

A karácsonyfa gyertyák lángocskái egyforma szelídséggel lobognak fölfelé, láthatatlan füstjük tiszta útát talál a magasságba; körül a szívek és szemek fénye szétszóródott, meghomályosult, egymást néző lett; körül csoportok vannak, „én“-ek és ambíciók; körül az Ilonka néni, a Kovács tiszteletes úr stb. stb. gyermekei vannak és a vezetők.

Miért ad Isten egy-egy ilyen ünnepélyt? Azért, hogy mind, akik egy munkában, egy akaraton vannak, egygé legyenek: egy lélekké, egy ajakká, egy térdé, amely egyedül feléje irányul, Őt dicsőíti és Előtte borul le. Ő nem vár sem a gyermekektől, sem a tanítóktól erejükön felüli produkciót; egyformán szeretettel öleli át a legjobban sikerült szereplés hőst és azt a kicsi csacsi gyermeket, aki még most is kétségbeesett könnyeket hullat a „rettenetes szégyen“ után. Ő nem némítaná el a rossz hallású gyermeket a közös ének alatt és nem rázná ki az Igék mondasából a selypítve beszélőt; Ő mindenkit egyformán engedne örvendeni. Milyen szent, milyen dicsőséges és boldog lenne egy olyan ünnepély, amelyet *egészen* Ő rendezne! Hogy lehessen egy ilyen végre, adjuk neki a gyermekeinket, magunkat, mindenünket maradék nélkül.

A munka.

A mult számhoz csatolt *jelentővek* visszaküldését sürögösen és pontosan kérjük.

SZERKESZTI :
DR. IMRE LAJOS

KIADÓHIVATAL :
CLUJ, CALEA VICTORIEI 38.